

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 STOCKHOLM

TC, IB och AP ./. riksåklagaren angående grov stöld m.m.

(Göta hovrätts dom den 7 oktober 2014 i mål nr B 2411-14)

Högsta domstolen har förelagt riksåklagaren att skyndsamt inkomma med svarsskrivelse, såvitt avser TC, IB och AP överklaganden vad gäller påföljdsfrågan.

Jag vill anföra följande.

Min inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom och anser att det inte finns skäl att bevilja prövningstillstånd.

Bakgrund

Av den överklagade domen framgår att de tilltalade TC, IB, AP och en medtilltalad begick de i målet aktuella gärningarna, fyra fall av grov stöld och ett fall av stöld, i olika orter i Sverige under perioden från den 6-9 mars 2014. I tiden härefter begick de tilltalade och den medtilltalade ett fall av grov stöld och ett fall av försök till stöld den 11 mars 2014 i bl.a. Uleåborg i Finland. De greps och häktades av Uleåborgs tingsrätt för brotten i Finland.

I det finska ärendet var de tilltalade frihetsberövade såsom häktade. Under tiden lagföringen pågick i Finland häktades de den 30 april 2014, i sin utevaro, av Kalmar tingsrätt och de begärdes sedan överlämnade till Sverige i enlighet med en nordisk arresteringsorder.

Tingsrätten i Uleåborg beslutade den 30 maj 2014 att de tilltalade skulle överlämnas till Sverige för lagföring av brotten begångna i Sverige, men bestämde att verkställigheten av överlämnandet skulle skjutas upp till dess att det i Finland anhängiga brottmålet hade behandlats i Finland. Samtliga dömdes sedermera av Uleåborgs tingsrätt den 13 juni 2014 till fängelse i 8 månader och 15 dagar för ett fall av grov stöld och ett fall av försök till stöld. Fängelsestraffet är villkorligt.

De tilltalade överlämnades från Finland till Sverige den 18-19 juni 2014 för lagföring av de gärningar de begått i Sverige och de häktades sedermera av Kalmar tingsrätt den 22 juni 2014.

Av en skrivelse från den finska åklagaren i det finska målet har framgått att de tilltalade frihetsberövades i Finland med anledning av handläggningen av den nordiska arresteringsordern den 10 juni 2014, kl. 10.40.

Det anmärks att tiden för frihetsberövandet i Finland (från den 10 juni till den 18-19 juni 2014) inte finns med i det till tingsrättens dom bilagda avräkningsunderlaget.

Tingsrättens dom

Samtliga tilltalade förnekade gärningarna.

Tingsrätten fann genom den förebringade bevisningen (förutom i ett fall där tingsrätten fann att värdet av den tillgripna egendomen var lägre än åklagaren påstått) åtalet styrkt. De tilltalade dömdes för fyra fall av grov stöld och ett fall av stöld.

Tingsrätten fann vidare att med hänsyn till framförallt brottlighetens straffvärde, som tingsrätten bedömde översteg ett års fängelse, kunde annan påföljd än fängelse inte komma ifråga.

Vid bestämmandet av fängelsestraffets längd ansåg tingsrätten att domen från Uleåborgs tingsrätt, som meddelades den 13 juni 2014, där de tilltalade dömdes för grov stöld och försökt till stöld begångna den 11 mars 2014 till fängelse (villkorligt straff) 8 månader 15 dagar skulle beaktas och anförde bl.a. följande i denna del.

De gärningar som de tilltalade i förevarande mål ska fällas till ansvar för begicks i tiden före den finska domen. Hade den finska domen i stället meddelats i Sverige hade rätten haft att tillämpa bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken, som behandlar vissa bestämmelser om sammanträffande av brott och förändring av påföljd. 34 kap. brottsbalken förutsätter emellertid att den tidigare domen är meddelad av svensk domstol. I vissa fall är bestämmelserna dock även att tillämpa beträffande tidigare påföljder som har dömts ut i Danmark, Finland, Island och Norge (se 29 § lagen (1963:193) om samarbete mellan nu nämnda länder angående verkställighet av straff). Även bestämmelsen i 11 § lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom kan leda till att utländska domar ska behandlas som att de hade meddelats här i landet. Ingen av nu nämnda bestämmelser är emellertid direkt tillämpliga i förevarande mål.

Det kan dock förekomma att svensk domstol även i andra situationer än de angivna, om än inte tillämplar, så i vart fall beaktar reglerna i 34 kap. brottsbalken när den tilltalade har dömts till påföljd i annat land (Se Borgeke, Att bestämma påföljd för brott, 2 uppl. 2012, s. 463 f. och där angivet rättsfall). Svea hovrätt har vidare i en dom den 12 juni 2012 (RH 2012:54) på grund av Rådets rambeslut 2008/675/RIF ansett sig skyldig att vid straffmätningen ta hänsyn till att brottet begåtts innan den dömde påbörjat verkställighet i Danmark av en där meddelad dom.

Mot bakgrund av vad som nu anförts finns enligt tingsrättens mening anledning att, även om villkorligt fängelse inte är en påföljd som återfinns i svensk lagstiftning och som därmed inte upptas i 34 kap. brottsbalken, skäl att beakta den tidigare domen.

Tingsrätten bestämde, vid en sammantagen bedömning och med beaktande av innehållet i bestämmelsen i 34 kap. 3 § andra stycket brottsbalken, fängelsestraffets längd för samtliga tilltalade till ett år.

Hovrättens dom

Samtliga tilltalade överklagade tingsrättens dom och yrkade bl.a. att åtalen skulle ogillas eller att hovrätten i allt fall skulle sätta ned fängelsestraffets längd.

Åklagaren överklagade, anslutningsvis, tingsrättens dom och yrkade att hovrätten med ändring av tingsrättens dom, skulle döma envar av de tilltalade till ett betydligt längre fängelsestraff. Åklagaren anförde härvid bl.a. att tingsrätten gjort en felaktig bedömning av såväl straffvärdet för den sammantagna brottsligheten som att det förelåg skäl att beakta den tidigare domen från Finland.

Hovrätten fastställde tingsrättens dom i fråga om skuld. Vad gäller påföljden delade hovrätten tingsrättens bedömning att det med hänsyn till brottslighetens straffvärde var uteslutet med en annan påföljd än fängelse. Hovrätten fann att straffvärdet för den samlade brottsligheten motsvarade fängelse ett år och sex månader. Hovrätten ansåg inte, till skillnad från tingsrätten, att det fanns skäl att beakta den finska domen om villkorligt fängelse när straffet bestämdes.

Hovrätten dömde således de tilltalade till fängelse ett år och sex månader.

Överklagandet

Samtliga tilltalade har överklagat hovrättens dom. TC och IB har yrkat, såvitt nu är av intresse, att åtalen ska ogillas eller i allt fall att fängelsestraffen ska nedsättas. AP har endast yrkat straffflinring.

TC har som skäl för prövningstillstånd, såvitt nu är av intresse, anfört att det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar frågan om inte bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken ska tillämpas i detta fall. TC har i denna del hänvisat till tingsrättens bedömning och anser att tingsrätten gjort en rimlig och korrekt bedömning. Hovrätten har däremot utan närmare motivering ansett att det inte har funnits skäl att beakta den i Finland meddelade domen. TC har vidare angett att rättsläget måste anses vara oklart och att det finns ett behov av ett klagande från Högsta domstolens sida.

IB har som skäl för prövningstillstånd anfört, såvitt nu är av intresse, att det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen för att klarlägga om, som det får förstås, det villkorliga fängelsestraffet som IB dömts till i Finland ska beaktas vid straffmätningen/bestämmandet av påföljden för IB om han befins vara skyldig till brott.

AP har som skäl för prövningstillstånd bl.a. anfört att hovrätten inte, till skillnad från tingsrätten, vid straffmätningen beaktat 34 kap. 3 § andra stycket brottsbalken. Straffet bör nedsättas med hänsyn till den i Finland meddelade domen.

Grunderna för min inställning

Påföljdsval och straffvärde

Jag gör för egen del inte någon annan bedömning än den som tingsrätten och hovrätten har gjort beträffande valet av påföljd.

Jag delar hovrättens uppfattning att straffvärdet av den sammantagna brottsligheten som de tilltalade begått i Sverige motsvarar fängelse i ett år och sex månader. Om dessa brott ses isolerat, är den utdömda påföljden inte för sträng.

Frågan är då om bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken ska beaktas och om fängelsestraffets längd bör sättas ned med hänsyn till det straff som dömts ut genom Uleåborgs tingsrätts dom.

Tillämpningen av bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken

I 34 kap. brottsbalken finns regler om sammanträffande av brott och förändring av påföljd. Av intresse är också bestämmelserna i 29 kap. 1 § och 30 kap. 3 § brottsbalken. Enligt den senare av dessa bestämmelser ska som huvudregel en gemensam påföljd bestämmas när någon döms för flera brott. Av 29 kap. 1 § följer att straffvärdebedömningen vid flerfaldig brottslighet ska avse brottsligheten i dess helhet. I praktiken kan regleringen medföra att det straff

som mäts ut vid flerfaldig brottslighet i allmänhet ligger väsentlig lägre än vad som skulle bli följden av en sammanläggning av straffvärdet av varje enskilt brott som ingår i brottsligheten (se NJA 2008 s. 359).

Om den som dömts till fängelse begått annat brott före domen eller om han begår nytt brott efter domen men innan påföljden verkställts fullt, ska enligt 34 kap. 1 § brottsbalken domstolen antingen förordna att det tidigare utdömda fängelsestraffet ska avse också det nya brottet eller döma särskilt till påföljd för detta brott eller, om den tidigare påföljden har vunnit laga kraft, undanröja den utdömda påföljden och för brotten döma till påföljd av annan art.

I förevarande mål kan det endast bli fråga om att döma särskilt till ett nytt fängelsestraff. Om den nya brottsligheten begåtts innan den tidigare domen börjat verkställas, gäller enligt 34 kap. 3 § andra stycket att domstolen, när den bestämmer det nya straffet, så långt det är möjligt ska se till att straffen tillsammans inte överskrider det straffmaximum som kan dömas ut enligt 26 kap. 2 § brottsbalken när fängelse används som gemensamt straff för flera brott.

Högsta domstolen har i NJA 2009 s. 485, särskilt s. 489 f, bl.a. uttalat följande beträffande tillämpligheten av 34 kap. 3 § andra stycket brottsbalken.

Bestämmelsen i 34 kap. om sammanträffande av brott kan sägas innebära en modifiering av den normalt gällande principen att påföljd enbart bestäms med beaktande av den brottslighet som prövats i målet. Det har när det gäller fängelsestraff ansetts vara ett rättvisekrav att det samlade straffet för viss brottslighet inte bör bli strängare när de i brottskatalogen ingående brotten bedöms i två rättegångar, om uppdelningen beror på tillfälligheter (se t.ex. NJA II 1938 s. 527). Av lagtexten i 34 kap. 3 § andra stycket framgår inte uttryckligen mer än att domstolen skall iaktta de begränsningar som följer av 26 kap. 2 § beträffande tillämplig straffskala vid flerfaldig brottslighet och att det därvid får dömas till lindrigare straff än vad som är föreskrivet. Det är emellertid uppenbart att bestämmelsen skall uppfattas på det sättet att straffmätningen för den i det senare målet aktuella brottsligheten i princip ska anpassas så att de sammanlagda straffen motsvarar det straff som skulle dömts ut om hela brottsligheten bedömts i ett sammanhang (normalt den samlade brottslighetens straffvärde; jfr NJA 1994 s. 143).

Enligt Borgeke kan av NJA 2009 s. 485 slutsatsen dras att om brotten i den tidigare och den senare domen ligger nära varandra tidsmässigt eller om det rör sig om huvudsakligen samma typ av brott, så finns det skäl för en större reduktion av straffet än om samband av detta slag saknas (Martin Borgeke, Att bestämma påföljd för brott, 2 uppl. 2012, s. 483). Vid nyupptäckt brottslighet (dvs. brott som begåtts före den tidigare domen, som är fallet i förevarande mål) tillämpas i regel asperationsprincipen fullt ut och en gemensam

straffmätning bör enligt Högsta domstolens uppfattning ske, vilket leder till en reducering av straffet i den senare domen.

Sammanfattningsvis kan konstateras att om man bortser från det förhållandet att den tidigare domen meddelats i Finland, ska med hänsyn till brotten som de tilltalade begått (i Sverige och i Finland), att brotten ligger mycket nära varandra tidsmässigt och att fråga är om samma typ av brott, med tillämpning av 34 kap. 3 § andra stycket brottsbalken, vid straffmätningen för den i det senare målet aktuella brottsligheten de sammanlagda straffen motsvara det straff som skulle dömts ut om hela brottsligheten bedömts i ett sammanhang. Detta innebär att en reducering av straffet bör ske i den senare domen.

Frågan är då om bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken förutsätter att den tidigare domen är meddelad av svensk domstol.

Beaktande av utländska domar

Enligt Borgeke torde reglerna i 34 kap. brottsbalken förutsätta att den tidigare domen är meddelad av svensk domstol (Borgeke a.a., s. 462).

De lagar Borgeke nämner där 34 kap. brottsbalken kan tillämpas beträffande tidigare påföljder i andra länder, lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge ang. verkställighet av straff m.m. och lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom, är inte tillämpliga i detta mål.

Sverige är emellertid bundet av Rådets rambeslut 2008/675/RIF om beaktande av fällande domar avkunnade i Europeiska unionens medlemsstater vid ett nytt brottmålsförfarande i en medlemsstat. Av artikel 3, som är en central bestämmelse i rambeslutet, framgår hur en fällande dom som avkunnats i en annan medlemsstat ska beaktas vid ett nytt brottmålsförfarande.

Varje medlemsstat ska enligt artikel 3.1 säkerställa att man vid ett brottmål mot en person beaktar tidigare fällande domar som avkunnats mot samma person på andra grunder i andra medlemsstater, om vilka uppgifter har erhållits enligt tillämpliga instrument om ömsesidig rättslig hjälp eller om utbyte av information som hämtats från kriminalregister, i den utsträckning som tidigare inhemska fällande domar beaktas och att likvärdig rättslig verkan tillerkänns dem som för tidigare inhemska fällande domar i enlighet med nationell lagstiftning. Av artikel 3.2 framgår vidare att punkten 3.1 ska tillämpas på skedet före brottmålsförfarandet, under detta och i samband med verkställigheten av domen och avser särskilt tillämpliga processregler, till exempel tillfälligt frihetsberövande, kvalifikationen av gärningen, påföljdens natur och stränghet samt det sätt på vilket beslutet verkställts. Beaktandet får dock inte enligt artikel 3.3 innebära att den utländska domen ändras eller

omprövas. Av artikel 3.5 följer att om det brott för vilket det nya förfarandet genomförs har begåtts innan en tidigare fällande dom har avkunnats eller till fullo verkställts krävs inte att den utländska domen beaktas på ett sådant sätt att det begränsar domstolens påföljdsbestämning.

I rambeslutet betonas (se rambeslutets skäl 8 och 9) att om det vid ett brottmålsförfarande framkommer uppgifter om en tidigare fällande dom som avkunnas av en annan medlemsstat, bör det så långt som möjligt undvikas att den berörda personen behandlas mindre gynnsamt än om den tidigare fällande domen hade varit en inhemsk fällande dom.

Svea hovrätt har haft att ta ställning till en tidigare utländsk dom meddelad av dansk domstol (RH 2012:54). Den tilltalade dömdes av dansk domstol den 28 mars 2011 för rån till fängelse två år och tre månader. Han åtalades sedan för rån begånget i Sverige den 3 november 2010, alltså i tiden före den danska domen. Hovrätten konstaterade i fråga om påföljden att den brottslighet den tilltalade nu skulle dömas för var begånget före den danska domen och innan domen börjat verkställas.

Hovrätten uttalade vidare att det framstod som inte helt klart om och på vilket sätt bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken om sammanträffande av brott är tillämpliga på utländska domar (se bl.a. prop. 1972:98, s. 29 f. samt Hovrättens över Skåne och Blekinge dom den 5 maj 2003 i mål B 1812-02; jfr 29 § nordiska verkställighetslagen).

Hovrätten konstaterade dock att svenska domstolar sedan den 15 augusti 2010 ska tillämpa bestämmelserna i Rådets rambeslut 2008/675/RIF. Hovrätten fann att uppgifterna om att den tilltalade dömts vid dansk domstol för rån var sådana att de i enlighet med rambeslutet skulle beaktas vid påföljdsbestämningen i förevarande mål och då brottet den tilltalade skulle dömas för var begånget före den danska domen, skulle den tilltalade dömas särskilt i förhållande till den domen. Vidare skulle med tillämpning av 34 kap. 3 § andra stycket brottsbalken, det danska fängelsestraffet beaktas vid straffmätningen för det brott den tilltalade nu skulle dömas för. Hovrätten konstaterade vidare att en sådan tillämpning innebar att den tilltalade behandlades på samma sätt som om den tidigare domen varit en svensk dom, vilket måste vara förenligt med rambeslutets ordalydelse och syfte. Till följd av beaktandet bestämde hovrätten fängelsestraffets längd till två år och sex månader (att jämföra med tingsrätten som bestämde fängelsestraffet till tre år och sex månader).

I ett avgörande från Hovrätten över Skåne och Blekinge (mål B 1812-02, dom meddelad den 5 maj 2003) dömdes tingsrätten den 13 juni 2002 den tilltalade till fängelse en månad för grovt rattfylleri begånget den 11 januari 2001. I tiden härefter dömdes den tilltalade av Köpenhamns Byret den 18 februari 2003 för fyra fall av rattfylleri till fängelse sex månader. Hovrätten konstaterade att de

gärningar som den tilltalade dömdes för genom den danska domen är begångna i tiden efter den i detta mål aktuella gärningen samt att starka skäl talade för att, om även denna gärning hade kunnat prövas av den danska domstolen, fängelsestraffets längd hade blivit densamma, dvs. sex månader. I vart fall, menade hovrätten, kunde sägas att om samtliga gärningar hade prövats av svensk domstol det är uppenbart att den nu aktuella brottligheten inte haft någon nämnvärd betydelse för fängelsestraffets längd.

Hovrätten konstaterade att bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken inte var tillämpliga i ett fall som detta, när den danska domen inte verkställts här. Hovrätten ansåg dock att det var angeläget att den tilltalade inte kom i ett sämre läge än han hade gjort om så varit fallet och dömde den tilltalade till villkorlig dom.

Som Borgeke har konstaterat ifråga om nämnda avgörande från Hovrätten över Skåne och Blekinge förekommer det att svensk domstol även i andra situationer än i de särskilt angivna lagarna (bl.a. den nordiska verkställighetslagen), om än inte tillämpar så i vart fall beaktar reglerna i 34 kap. brottsbalken när den tilltalade har dömts till påföljd i ett annat land (Borgeke a.a., s. 464).

Svea hovrätt och Hovrätten över Skåne och Blekinge har således i de nämnda avgörandena beaktat den utländska domen. Svea hovrätt har, även om domstolen uttryckt att viss oklarhet föreligger om bestämmelserna i 34 kap. brottsbalken är tillämpliga på utländska domar, i domslutet särskilt angett att påföljden ifråga bestämts med beaktande av 34 kap. 1 § första stycket 2 och 3 § andra stycket brottsbalken.

I samband med antagandet för Sveriges del av rambeslutet gjorde regeringen den bedömningen att rambeslutet inte förutsatte någon ändring eller upphävande av lag eller att ny lag skulle behöva stiftas (Promemoria 2008-01-21 från Regeringskansliet, Justitiedepartementet Ju 2008/1389/L5). Beträffande förhållandet mellan artikel 3 i rambeslutet och 34 kap. brottsbalken anfördes bl.a. att medlemsstaternas skyldighet att i samband med ett nytt brottmålsförfarande mot en och samma person beakta tidigare fällande domar meddelade i andra medlemsstater, på samma sätt som inhemska domar, var genom artiklarna 3.3-3.5 begränsad (a.a., s. 11 f.). Det konstaterades därför att genom dessa artiklar fick rambeslutet en mycket begränsad betydelse för stora delar av 34 kap. brottsbalken. Av denna anledning ansågs att det inte fanns något hinder mot att 34 kap. brottsbalken bestod i oförändrat skick.

Regeringen konstaterade vidare att innehållet i svensk lagstiftning i dag innehåller många möjligheter att beakta tidigare fällande domar samt att även om det endast i ett fåtal fall uttryckligen anges att även utländska avgöranden ska beaktas i samma utsträckning som inhemska, uppställer varken lagtext,

förarbeten eller praxis något hinder för detta i övriga fall (a.a., s. 12). Det ansågs därför inte nödvändigt med lagstiftningsåtgärder för att uppfylla kraven i rambeslutet.

Av rapport från Europeiska kommissionen till Europaparlamentet och Rådet om medlemsstaternas genomförande av rambeslutet 2008/675/RIF (Bryssel den 2 juni 2014, COM (2014) 312 final) har bl.a. framgått att de nationella genomförandebestämmelser som inkommit från 13 medlemsstater (däribland Sverige) har förefallit överlag vara tillfredställande (a.a., s. 11). Under avsnittet utvärdering av vissa grundläggande bestämmelser i rambeslutet och definition av fällande dom har vidare framgått (a.a., s. 6-7) att flera medlemsstater, däribland Sverige, inte har fastställt några ytterligare krav för när fällande domar ska beaktas. I dessa medlemsstater konstaterades i rapporten att domstolarna helt enkelt kunde fästa samma vikt vid fällande domar som avkunnas i en annan medlemsstat som vid fällande domar som avkunnas i den egna staten (principen om domstolarnas handlingsutrymme).

Av det ovan anförda följer enligt min bedömning att tidigare domar som meddelats i andra länder under vissa omständigheter ska och kan beaktas enligt 34 kap. 3 § 2 st. brottsbalken vid påföljdsbestämning och straffmätning.

Enligt Rådets rambeslut 2008/675/RIF (se rambeslutets skäl 6) är syftet med rambeslutet att *göra det möjligt* (min kursivering) att tillmäta tidigare fällande domar som har avkunnats i en medlemsstat verkningar vid ett nytt brottmålsförfarande i en annan medlemsstat, i den mån som sådana verkningar tillmäts tidigare nationella fällande domar enligt lagstiftningen i den andra medlemsstaten. Enligt skäl 6 innehåller rambeslutet därför *ingen skyldighet* (min kursivering) att beakta sådana tidigare fällande domar, exempelvis i fall där de uppgifter som erhållits enligt tillämpliga instrument inte är tillräckliga, eller där en inhemsk fällande dom inte skulle ha varit möjlig för den handling för vilken den tidigare fällande domen hade fastställts eller den tidigare fastställda påföljden inte förekommer i den nationella lagstiftningen.

I förevarande mål har finsk domstol/Uleåborgs tingsrätt dömt, såvitt nu är av intresse, de tilltalade till ett villkorligt fängelsestraff. Som tingsrätten också har konstaterat i domen återfinns inte denna påföljd i svensk lagstiftning och upptas därmed inte heller i 34 kap. brottsbalken. Tingsrätten har, trots detta, beaktat den finska domen vid straffmätningen och reducerat de utdömda fängelsestraffen.

Hovrätten har endast kortfattat angett att de inte har funnit skäl för att beakta den finska domen om villkorligt fängelse när straffet bestämts.

Jag kan konstatera att domen från Uleåborgs tingsrätt endast finns på finska i underrättsakterna och att det enda som framgår beträffande domen på svenska

är uppgifterna i den överklagade domen angående vilka brott de tilltalade har dömts för, när brotten har begåtts samt att det villkorliga fängelsestraffet bestämts till 8 mån och 15 dagar.

Enligt min uppfattning har hovrätten inte haft anledning att beakta den fällande domen från den finska domstolen, eftersom de uppgifter som erhållits om domen och vad den innebär eller får för konsekvenser för de dömda inte har varit tillräckliga samt då påföljden inte förekommer i vår lagstiftning.

I påföljdsutredningen (SOU 2012:34, Band 2 – Villkorlig fängelse, avsnitt 5, s 109 f.) har bl.a. följande anförts vad gäller påföljden villkorligt fängelse i den finska strafflagen.

Enligt den finska strafflagen kan ett fängelsestraff som uppgår till högst 2 år förklaras villkorligt, om det inte med hänsyn till brottets allvar, gärningsmannens skuld så som den framgår av brottet eller gärningsmannens tidigare brottslighet krävs ett ovillkorligt fängelsestraff. Villkorligt fängelse innebär att verkställigheten av straffet skjuts upp under en prøvotid om minst ett och högst tre år. Villkorligheten består i att den dömda ska avhålla sig från fortsatt brottslighet under prøvotiden. Övrig misskötsamhet kan som regel inte leda till verkställighet av straffet. Om det inte fattas något beslut om att det villkorliga fängelsestraffet ska verkställas förfaller straffet vid prøvtidens utgång.

Om den dömda återfaller i brott under prøvotiden och åtal väcks för det nya brottet inom ett år efter prøvotidens utgång, kan domstolen bestämma att det villkorliga fängelsestraffet helt eller delvis ska verkställas (dvs. avtjänas i anstalt). En förutsättning för ett beslut om verkställighet är dock att det döms ut ett ovillkorligt fängelsestraff för den nya brottsligheten.

Om ett villkorligt fängelsestraff i sig inte anses tillräckligt ingripande kan det kombineras med böter eller, om straffet överstiger fängelse ett år, samhällstjänst i minst 20 och högst 90 timmar.

Ett villkorligt fängelsestraff i Finland kan visserligen, vid återfall under prøvotiden, helt eller delvis verkställas, men endast under förutsättning att det döms ut ett ovillkorligt fängelsestraff för den nya brottsligheten. Det är således inte i dagsläget känt vilka konsekvenser den finska påföljden kan komma att få för de tilltalade i målet.

En dom på villkorligt fängelse torde i denna situation mer kunna jämföras med den svenska påföljden villkorlig dom än med en fängelsepåföljd.

Som jag tidigare har anført är därför min uppfattning att den finska domen inte ska tillmätas någon betydelse vid straffmätningen i detta mål. Mot bakgrund av att domen endast finns på finska går det inte heller av den att utläsa vad den finska domstolen beslutade beträffande bl.a. prøvotiden eller i fråga om utvisning.

Hovrättens dom bör mot denna bakgrund stå fast.

Prövningstillstånd

Prejudikatdispens

Enligt 54 kap. 10 § första stycket 1 rättegångsbalken får prövningstillstånd meddelas om det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens). För att bevilja prövning enligt denna punkt krävs alltså att ett avgörande av Högsta domstolen blir av generell betydelse för bedömningen av framtida mål som innehåller liknande frågeställningar.

Enligt vad jag har erfarit beaktas utländska domar, när förutsättningar härför finns, i enlighet med vad som måste anses förenligt med Rådets rambeslut 2008/675/RIF ordalydelse och syfte (se bl.a. RH 2012:54 och Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 5 maj 2003 i mål B 1812-02). Mot bakgrund av vad som bl.a. uttalas i promemorian 2008-01-21 från Regeringskansliet (Justitiedepartementet Ju 2008/1389/L5) torde något hinder häremot inte föreligga.

Mot denna bakgrund finns enligt min mening inte något behov av vägledande uttalanden av Högsta domstolen i denna fråga.

Jag anser därför att det inte finns skäl att meddela prövningstillstånd.

Bevisuppgift m.m.

Jag ber att få återkomma med bevisuppgift för det fall Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd.

För det fall Högsta domstolen beviljar prövningstillstånd i målet bör Högsta domstolen föranstalta om en översättning av den finska domen till svenska. Det är en förutsättning för att kunna bedöma vad påföljden/det villkorliga fängelsestraffet innebär eller kan få för konsekvenser för de dömda och för att kunna ta ställning till om och i så fall i vilken utsträckning det svenska fängelsestraffet bör reduceras med beaktande av den finska domen.

Kerstin Skarp

Ewa Korpi

Kopia till:
Åklagarkammaren i Kalmar (AM-39214-14)
Utvecklingscentrum Stockholm